

Saman

katon alle

Kirkosta monitoimitila?

Kirkkotilat työryhmän tehtävä ja kokoonpano

- ▶ Kirkon tulevaisuuskomitean mietintö 2016 taustalla
- ▶ Kirkkohallituksen täysistunto asetti 2017 lopulla työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella suunnitelma **kirkkotilojen kehittämistä yhteisöjen keskuksiksi** yhteistyössä Museoviraston kanssa. Mietintö valmistui alkuvuodesta 2019.
- ▶ **Jäsenet edustivat eri sektoreita ja alueita:**
 - ▶ piispa *Jari Jolkkonen* Kuopion hiippakunta (pj)
 - ▶ diakoni *Ulla Anttila*, Alajärven srk, Lehtimäen kappelisrk
 - ▶ dosentti, TT *Sari Dhima*, Aalto-yliopisto
 - ▶ kaplan *Camilla Ekholm*, Sibbo svenska församling
 - ▶ toimittaja, kirkkohallituksen täysistunnon jäsen *Pekka Heikkilä*, Turku
 - ▶ kouluttaja *Juhani Holma*, Kirkon koulutuskeskus;
 - ▶ yliarkkitehti *Sirkkaliisa Jetsonen*, Museovirasto
 - ▶ yliarkkitehti *Antti Pihkala*, Kirkkohallitus
 - ▶ lakimiesasessori *Riikka Ryökäs*, Kuopion hiippakunta
 - ▶ talousjohtaja *Anneli Salo*, Kempeleen srk
 - ▶ kulttuuriperintöasiantuntija *Saana Tammisto*, Kirkkohallitus
 - ▶ Sihteerinä toimi TT *Arto Kuorikoski*.

”Lähitulevaisuudessa muutoksia on tarpeen tehdä useimpiin kirkkoihin”

Työryhmän toiminta

- ▶ Tutustuttiin seurakuntien muutostarpeisiin ja arvioitiin kirkkotilan monipuolisemman käytön haasteista
- ▶ Arvioitiin rakennushankkeita, joissa suojeltua kirkkotilaa on pyritty muuttamaan siten, että se tukisi jumalanpalveluselämän lisäksi myös muun seurakunnan toiminnan keskittämistä kirkkotilaan.
- ▶ Käyntejä kirkkoihin, joihin muutossuunnitelmia
- ▶ Arvioitiin kirkkoihin liittyvän kehityksen kansainvälistä tilannetta Preserve, Use, and Develop -konferenssin (Lund 2018) esitysten ja Societas liturgica -konferenssien pohjalta
- ▶ Tehtiin tutustumismatka Ruotsiin kolmen hiippakunnan alueelle.

Työryhmän työskentelyn näkökulmia

1. Jumalan huone ja seurakunnan koti – kirkkotilan teologinen merkitys
2. Kirkkotila yhteisön keskuksena
3. Kirkollinen kulttuuriperintö on arvokkainta kulttuuriperintöämme
4. Kirkkojen rakentamiseen ja muutoksiin liittyvät oikeudelliset kysymykset
5. Kirkkotilojen ylläpito ja talous
6. Kirkkotilan AV-tekniset haasteet ja mahdollisuudet
7. Kirkkotilan monitoimisuuden kehittäminen suojelluissa kirkoissa

Kirkkotilojen ylläpito ja seurakuntien talousnäkömöt

- ▶ Seurakuntien talouden heikentyessä tulee säästöjä löytää myös kiinteistöistä
- ▶ **Yksi säästökohde on homeisesta tai toimimattomasta seurakuntatalosta luopuminen ja kirkkosalin muuttaminen yhteisön monikäyttöiseksi keskuksiksi jossa kokoontutaan seitsemänä päivänä viikossa.**
- ▶ Seurakuntien tulee ennakoluulottomasti hyödyntää uusia soveltuvia rahoitus- ja toimintatilamahdollisuuksia. Valtionrahoitus ei kata kaikkia kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kiinteistöjen ylläpidosta ja korjauksista aiheutuvia kuluja
- ▶ Hyvä kiinteistöjohtaminen maksaa itsensä moninkertaisesti takaisin

Kirkollinen kulttuuriperintö on arvokkainta kulttuuriperintöämme

- ▶ Kirkot ovat sekä arvokkainta yhteistä hengellistä, henkistä ja aineellista kulttuuriperintöämme että seurakuntien omistamia käyttörakennuksia.
- ▶ Kirkon ja sen esineistön käytön ja hoidon sekä niihin tehtävien muutosten tulee pohjautua kattavaan tietoon historiasta ja säilyttämistavoitteista. Kirkkotilan arvot ja merkitykset on ymmärrettävä.
- ▶ Suomessa kirkkorakennukset ovat hyvin eri tyyppisiä, joten kaikki muutokset on käsiteltävä tapauskohtaisesti.
- ▶ ”Yksityiskohtaisten ohjeiden antaminen olisi ongelmallista siksi, että jokainen kirkkotila on ainutlaatuinen yksilö.”

Kulttuuriperinnön näkökulma

- ▶ Perehtyvä ja asiantunteva suunnittelu on välttämätöntä. Suunnitteluun ja toimenpidevaihtoehtojen arviointiin tulee varata aikaa.
- ▶ Museovirasto arvioi muutoksia asiantuntijana ja lausunnonantajana.
- ▶ Toimintaa kannattaa testata ennen kuin muutoksia kirkkotilaan tehdään.
- ▶ Tulee arvioida, kuinka paljon muutoksia kirkkotila kestää menettämättä eheyttään ja niitä ominaisuuksia, joiden vuoksi se puhuttelee kävijää.

Hidingen kirkko

esimerkki kirkkotilan interiöörin ja uuden toiminnan hyvästä vuoropuhelusta

”Tulee arvioida, kuinka paljon muutoksia kirkkotila kestää menettämättä eheyttään ja niitä ominaisuuksia, joiden vuoksi se puhuttelee kävijää.”

Rådmasnön ja Svärtan kirkot monitoimitiloiksi

1800-luvun puolivälissä rakennetun kirkkotilan muutos joustavaksi monitoimitilaksi 2015.

Srk-toiminnan lisäämiseksi (srk-koti myyty) 2009-10 muutostöitä keskiaikaisessa kirkossa, jota muokattu useina vuosisatoina.

Jumalan huone ja seurakunnan koti – kirkkotilan teologinen merkitys

- ▶ Visiot pyhästä ja kodikkaasta kirkkotilasta / 600 pastoraaliturssilaista
- ▶ Useimpiin muutostoiveisiin voidaan vastata myönteisesti. Tämä edellyttää, että kirkkotilan teologinen ja liturginen merkitys on sisäistetty.
- ▶ Jokaista kirkkotilaa tulee kehittää sen yksilöllisiä historiallisia ja arkkitehtonisia perusratkaisuja kunnioittaen.
- ▶ Erilaisten käyttötarkoitusten lisääminen edellyttää huolellista kokonaisarviota.

Kirkkotila yhteisön keskuksena

- ▶ Yhteisöllisyys on muutoksessa. Kirkkorakennuksella on merkitystä yksilön kristillisen identiteetin ja yhteisöllisyyden näkökulmasta. Millainen **kokemus** kirkossa käymisestä jää? Esim. **missä istun ja miten?**
- ▶ Kirkkotilan muutokset heijastavat **kunkin aikakauden kokemusta yhteisöllisyydestä**. Kirkkoon liittyy hengellistä kulttuurihistoriaa ja henkilökohtaisia herkkiä muistoja.
- ▶ Yhteisöt muuttuvat yhä moni-ilmeisemmiksi. Sosiologiset muutokset haastavat kirkkotilaa. Selvitettävä mahdollisuudet siirtää **viikkotoimintaa kirkkoon**.
- ▶ Olisi kiinnitettävä huomiota **tilan muunneltavuuteen** ja seurakuntalaisten mahdollisuuteen olla vapautuneemmin ja **kodikkaammin pyhän edessä**.

Altтари määrittää kirkkoon sopivan toiminnan

Agricolan kappelin uusi elämä

- tavoitteena yhteisöllisempi läsnäolo alttarin äärellä

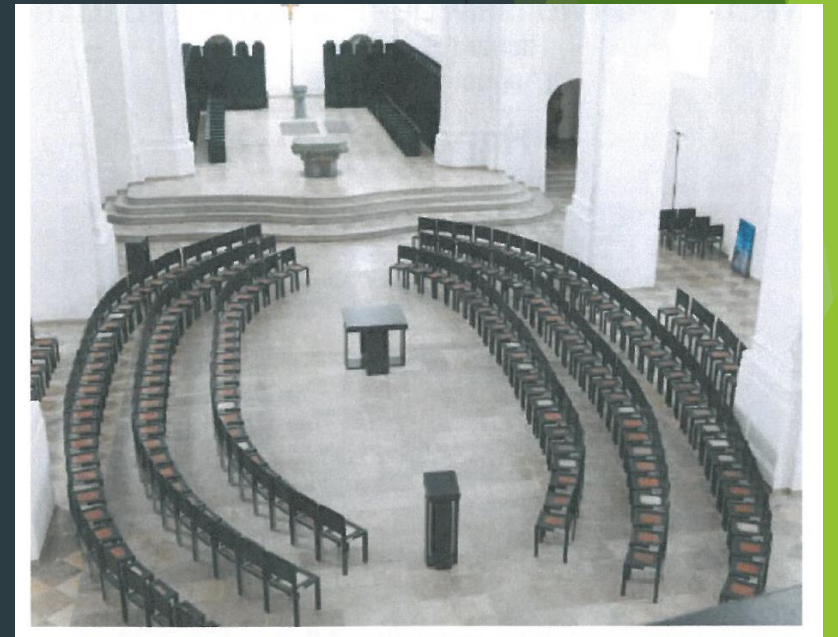
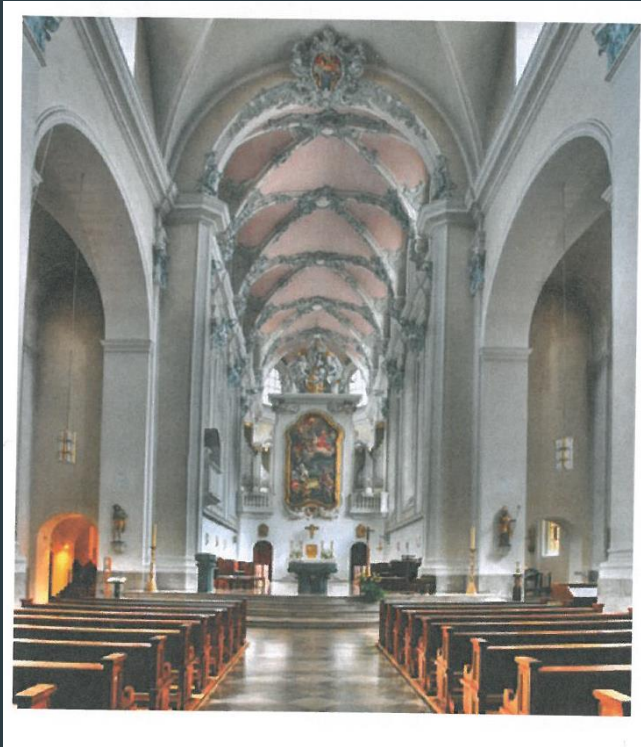
Liturgisen uudistusliikkeen pyrkimykset

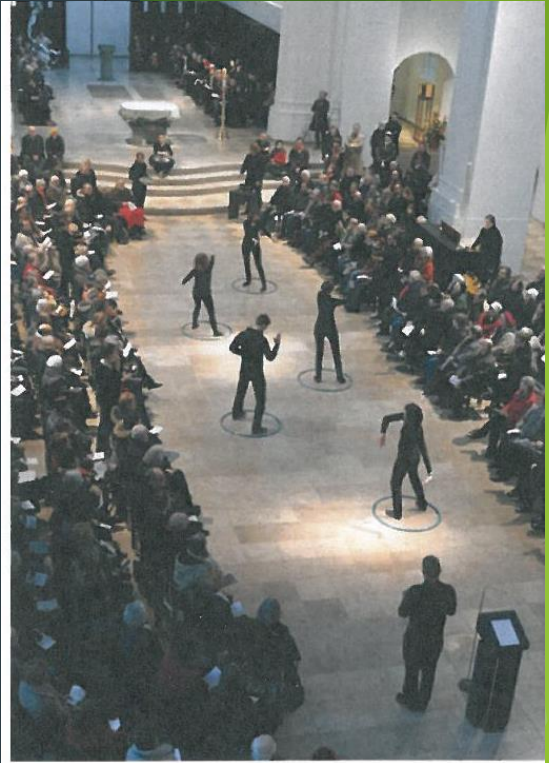
Altтарin keskeisyys, vuorovaikutteisempi läsnäolo,
kirkkotilan muunneltavuus

LITURGINEN UUDISTUSLIIKE

Würzburgin katedraali muutoksen tuulissa

Case Lieto

Muutoksen tulisi olla koko yhteisön yhteinen prosessi ja tavoite.

Kirkkotilan muuttaminen vaatii seurakunnan tai seurakuntayhtymän johdolta herkkyyttä, viisautta ja pitkäjänteisyyttä.

Jokainen sukupolvi on tehnyt kirkkoihinsa muutoksia liturgisista, sosiologisista tai arkkitehtonisista syistä

Esteettömyys – henkinen, hengellinen ja fyysinen

Lapset ja lasten kaltaiset yhteisön rakentajina

Sallikaa lasten tulla ja olla ja palvella!

Avaimet osallisuuden ja luottamuksen symbolina
- lukitut vai avoimet ovet?

Kirkkokahvit yhteisöllisyyden vahvistajana

Kirkkotilan AV-tekniset haasteet ja mahdollisuudet

- ▶ Äänentoiston ja esitystekniikan suunnittelu lähtee liikkeelle tarvekartoituksesta. Suunnitteluvastuu alan ammattilaisille. Loppukäyttäjien tarpeiden välittäminen suunnittelijalle tärkeää.
- ▶ Kaikki kiinteät järjestelmät vaativat huolellista suunnittelua ja usein yhteensovittamista. Yhteistyö arkkitehdin ja eri järjestelmien sekä valaistuksen suunnittelijoiden ja asiantuntijoiden kesken tärkeää.
- ▶ Striimauspalveluista ja niiden tarpeista, mikrofonit, valaistus
- ▶ Esitystekniikka kehittyi. Valaistustekniikan mahdollisuuksia voidaan hyödyntää tunnelman luomisessa tai tilan arkkitehtonisten yksityiskohtien korostamisessa
- ▶ Lisätty todellisuus (AR) ja virtuaalinen todellisuus (VR), mahdollisuus uudenlaisia sisältöihin, elämyksiin ja kohtaamisiin

Kirkkotilojen muuttamisen periaatteita / tavoitteita

- ▶ Samalla kertaa PYHÄ ja KODIKAS
- ▶ Alttarin keskeisyys
- ▶ Liturgisesti ja toiminnallisesti perusteltuja muutoksia
- ▶ Kulttuurihistorialliset arvot huomioiden
- ▶ Yhteisöllisyyden vahvistaminen
- ▶ Kaiken ikäisten osallisuuden parantaminen
- ▶ Esteettömyys
- ▶ Muunneltavuus
- ▶ Taloudellisuus
- ▶ NykYTEKNIikka huomioiden
- ▶ Käyttö on parasta rakennussuojelua!

Kiitos !

Rantasalmen kirkko

Carl-Johan Slotte - edellä aikaansa

